

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол 09.10.2019 № 8

Голова вченої ради
академік НАМН України
професор Ю.В. Вороненко

**РОБОЧА ПРОГРАМА ТА ПЛАН
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ"**

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Галузь знань:	22 – Охорона здоров'я
Спеціальність:	222 – Медицина
Спеціалізація (наукова спеціальність):	Патологічна анатомія
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий)
Форма навчання:	очна (денна, вечірня), заочна
Тривалість навчання:	12 кредитів (360 годин)

Кафедра патологічної та топографічної анатомії

Київ – 2019

ПОГОДЖЕНО

Рішення вченої ради факультету
підвищення кваліфікації викладачів

Протокол 04.09.2019 № 7

Голова вченої ради факультету
підвищення кваліфікації викладачів

доцент Л. Ю. Бабінцева

ПОГОДЖЕНО

Рішення постійно діючої комісії
вченої ради НМАПО імені
П. Л. Шупика з наукової роботи та
інноваційної діяльності

Протокол 08.10.2019 № 8

Голова постійно діючої комісії вченої
ради НМАПО імені П. Л. Шупика з
наукової роботи та інноваційної
діяльності

професор Н. О. Савичук

ЗМІСТ

Пояснювальна записка (вказати розподіл часу за формами навчання)

- очна денна – аудиторна робота – 320 год.
самостійна – 40 год.
- очна вечірня - аудиторна робота – 240 год.
самостійна – 120 год.
- заочна - аудиторна робота – 120 год.
самостійна – 240 год.
- Місце дисципліни в структурі освітньо-наукової програми здобувача вищої освіти

ступеня доктора філософії на третьому освітньо-науковому рівні

- Мета засвоєння дисципліни

Паспорт наукової спеціальності (Постанова Президії ВАК паспорт спеціальності)

Навчальний план дисципліни (окремо на кожний вид навчання)

Навчальна програма дисципліни

Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи

(Форми та види організації самостійної роботи)

Контроль знань з дисципліни

- Характеристика оціночних ресурсів для поточного та проміжного контролю компетентностей

- Технологія проведення заліку
- Оціночні ресурси для поточного та підсумкового контролю засвоєння знань
- Оціночні ресурси для проміжної атестації за підсумками засвоєння

дисципліни (в 12 бальної системи)

Планові результати навчання з дисципліни

- Перелік компетентностей здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (перелік знань, умінь, навичок)
- Планові результати навчання з дисципліни, співвіднесені з компетентностями

Перелік літератури, в тому числі

- Обов'язкова література
- Нормативні документи
- Рекомендована література
- Інші рекомендовані джерела

Ресурси самонавчання

Електронні ресурси

- Предметно – тематичні каталоги

Тематичний план дисципліни

Навчальний план та програма нормативної навчальної дисципліни підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі НМАПО імені П. Л. Шупика за спеціальністю 222 Медицина "Патологічна анатомія" розроблені на підставі відповідних освітньо-наукових програм за третім освітньо-науковим рівнем, а також на підставі положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», нормативно-правових актів МОЗ України та МОН України, Статуту Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, затвердженого наказом МОЗ України від 14.08.2015 р. № 509, Положення про організацію освітнього процесу в НМАПО імені П. Л. Шупика, затвердженого вченою радою НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № 2 від 18.02.2015 року), та інших нормативних актів науково-педагогічними працівниками кафедри патологічної і топографічної анатомії НМАПО імені П. Л. Шупика (завідувач кафедри доктор медичних наук, професор О. О. Дядик); обговорені та схвалені на засіданні кафедри патологічної та топографічної анатомії НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № 6 від «20» травня 2019 р.).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. **Захарцева Любов Михайлівна** – завідувач кафедри патологічної анатомії №1 НМУ імені О. О. Богомольця доктор медичних наук.
2. **Мішалов Володимир Дем'янович** – завідувач кафедри судової медицини НМАПО імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор

Навчальний план та програма схвалені Комісією вченої ради з наукової роботи та підготовки науково-педагогічних кадрів

« _____ » _____ 2019

СКЛАД ПРОЕКТНОЇ ГРУПИ

№	ПІБ	вчене звання	наук. ступінь	посада
Голова робочої групи				
1.	Дядик О.О.	професор	доктор медичних наук	завідувач кафедри
Члени робочої групи				
1	Сільченко Валерій Петрович	професор	доктор медичних наук	професор
2	Іркін І.В.	професор	доктор медичних наук	професор
3	Шатрова К.М.	доцент	кандидат медичних наук	доцент
4	Руденко С.О.		кандидат медичних наук	доцент
5	Заріцька В.І.		кандидат медичних наук	доцент

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри патологічної і топографічної анатомії НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № 6 від 20 травня 2019 р.).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Розподіл навчального часу за формами навчання:

Очна денна	– аудиторна робота – 320 год. самостійна – 40 год.
очна вечірня	- аудиторна робота – 240 год. самостійна – 120 год.
заочна	- аудиторна робота – 120 год. самостійна – 240 год.

Місце дисципліни в структурі освітньо-наукової програми здобувача вищої освіти доктора філософії на третьому освітньо-науковому рівні. Навчальний план та програма підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни **«Патологічна анатомія»** є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійних компетентностей особи, яка є здобувачем освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я.

Мета: вивчення нормативної навчальної дисципліни **«Патологічна анатомія»** для здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я зі спеціальності «Медицина» проводиться з метою формування науково-педагогічних кадрів з урахуванням вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик лікаря спеціаліста зі спеціальності «Патологічна анатомія».

Вказана мета є складовою формування у аспірантів – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, а саме – патологічної анатомії, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я з актуальних питань судової медицини на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Зміст навчальної програми при підготовці в аспірантурі охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навичок, необхідних лікарю-спеціалісту судово-медичному експерту для виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їх впровадження у судову медицину. Програма побудована за системою блоків. Для полегшення орієнтації у програмі та впорядкування інформації, що міститься в ній, відповідні складові елементи (курси і розділи) закодовано.

Навчальний план циклу визначає тривалість навчання, розподіл годин, відведених на вивчення розділів навчальної програми.

Для виконання даної програми навчальним планом передбачено традиційні види занять: лекції, практичні заняття, семінари, самостійна робота. Теоретична підготовка передбачає не тільки відвідування лекцій та практичних і семінарських занять, а і самостійну роботу з рекомендованою літературою та іншими матеріалами, зокрема – окремими міжнародно-правовими стандартами, положеннями чинного законодавства України,

методичними рекомендаціями сучасними джерелами у сфері медичної наукової діяльності, а також організацією, забезпеченням та здійсненням усних та письмових презентацій власних наукових досліджень з актуальних питань з судової медицини українською мовою та реєстрацією прав інтелектуальної власності.

Навчальний план та програма підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» розрахована на 12 кредитів (360 год.), що включають освітню, наукову та практичну складові, охоплюючи увесь необхідний обсяг професійних компетенцій, що мають бути сформовані у аспірантів за результатами вивчення даної навчальної дисципліни.

Під час розробки навчального плану та програми підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» враховано актуальні завдання з підвищення загальної якості освітнього процесу у системі післядипломної медичної освіти, зокрема:

- розширення можливостей доступу аспірантів до якісної фахової освіти;
- врахування в процесі навчання індивідуальних потреб та можливостей аспірантів;
- опанування аспірантами навичок самостійної роботи;
- підвищення ефективності підготовки завдяки застосуванню сучасних інформаційних і комунікаційних засобів.

Навчальний план та програма навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» доповнені переліком компетентностей, якими мають оволодіти аспіранти за результатами вивчення даної навчальної дисципліни, списком рекомендованих нормативно-правових та інших джерел.

Для виявлення рівня компетентностей аспірантів, після кожного розділу програми проводиться проміжний контроль знань за рахунок годин, передбачених на семінарських заняттях.

Для контролю самостійної роботи аспірантів та з урахуванням вимог щодо наукової складової підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії навчальною програмою і планом передбачається виконання аспірантами самостійних проектів (рефератів, оглядів джерел, мультимедійних та інших презентацій тощо) з подальшим контролем їх виконання. Для визначення рівня засвоєння програми циклу передбачено підсумковий залік (2 години).

Паспорт спеціальності
14.03.02 - патологічна анатомія

I. Формула спеціальності:

Патологічна анатомія на сучасному етапі займається вирішенням проблем теорії (загальна та спеціальна патологія людини та тварини) та практики (діагноз, ефективність лікування, прогноз захворювання, ятрогенії та ін..) медицини. Об'єктом її уваги являються клітини, тканини та органи, досліджувані прижиттєво (біопсійний та операційний матеріал) та постмортально (аутопсійний матеріал). Методичні засоби, що використовуються в сучасних патологоанатомічних дослідженнях, темно польова, фазово-контрастна, поляризаційна, люмінесцентна та електронна мікроскопія, гістохімія, гістоензимохімія, імуноморфологія, морфометрія, математичний аналіз та ін. значимість вирішення наукових та технічних проблем даної спеціальності для народного господарства полягає в удосконаленні діагностичних процедур, створенні теоретичної та практичної бази для розробки нових засобів профілактики та терапії хвороб.

II. Основні напрямки наукових досліджень.

1. Розпізнавання та характеристика етіологічних факторів, що визначають виникнення та розвиток конкретних захворювань (нозологічних форм), на основі прижиттєвих та постмортальних морфологічних досліджень при використанні сучасних технічних можливостей патологічної анатомії.
2. Прижиттєва діагностика та прогностична оцінка хвороб на основі досліджень біопсійних матеріалів, науковий аналіз патологічного процесу, що лежить в основі захворювання.
3. Дослідження патогенетичних механізмів розвитку захворювання в цілому та окремих їх проявів (симптоми, синдроми), створення основ патогенетичної терапії.
4. Дослідження морфо- та танатогенезу захворювань, особливо органних та тканинних систем до становлення основного захворювання (поліорганність патології) та його наслідку.
5. Створення класифікації хвороб з їх симптомами та синдромами, що визначаються специфікою етіологічних факторів.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Мета навчання: формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я за спеціальністю 222 Медицина загальногуманітарних, медико-організаційних, медико-правових компетенцій щодо усних та письмових презентації результатів наукових досліджень українською мовою та реєстрації прав інтелектуальної власності як складова формування інтегральної компетенції – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Контингент слухачів: Особи, які навчаються в аспірантурі з очної денної форми навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семинари	Практичні	
	Актуальні питання патологічної анатомії	12	360	320	60	98	162	40
01.	Питання загальної патологічної анатомії		36	32	6	10	16	4
02.	Спеціальна онкоморфологія		50	46	6	16	24	4
03.	Патологічна анатомія захворювань системи кровообігу		30	26	6	6	14	4
04.	Патологічна анатомія захворювань органів дихання		40	36	6	12	18	4
05.	Патологічна анатомія захворювань органів травлення		30	26	6	6	14	4
06.	Патологічна анатомія захворювань сечовивідної системи		30	26	6	6	14	4
07.	Патологічна анатомія гінекологічних захворювань		34	30	6	10	14	4
08.	Патологічна анатомія хвороб центральної нервової системи		20	16	6	4	6	4
09.	Патологічна анатомія хвороб лімфатичної та кровотворної системи		50	46	6	16	24	4
10.	Патологічна анатомія хвороб опорно-рухового апарату, шкіри та сполучної тканини		40	36	6	12	18	4
	Разом	12	360	320	60	98	162	40

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна вечірня форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Мета навчання: формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я за спеціальністю 222 Медицина загальногуманітарних, медико-організаційних, медико-правових компетенцій щодо усних та письмових презентації результатів наукових досліджень українською мовою та реєстрації прав інтелектуальної власності як складова формування інтегральної компетенції – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Контингент слухачів: Особи, які навчаються в аспірантурі з очної денної форми навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
	Актуальні питання патологічної анатомії	12	360	240	40	76	124	120
01.	Питання загальної патологічної анатомії		36	24	4	8	12	12
02.	Спеціальна онкоморфологія		50	34	4	12	18	16
03.	Патологічна анатомія захворювань системи кровообігу		30	20	4	6	10	10
04.	Патологічна анатомія захворювань органів дихання		40	26	4	8	14	14
05.	Патологічна анатомія захворювань органів травлення		30	20	4	6	10	10
06.	Патологічна анатомія захворювань сечовивідної системи		30	20	4	6	10	10
07.	Патологічна анатомія гінекологічних захворювань		34	22	4	6	12	12
08.	Патологічна анатомія хвороб центральної нервової системи		20	14	4	4	6	6
09.	Патологічна анатомія хвороб лімфатичної та кровотворної системи		50	34	4	12	18	16
10.	Патологічна анатомія хвороб опорно-рухового апарату, шкіри та сполучної тканини		40	26	4	8	14	14
	Разом	12	360	240	40	76	124	120

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (заочна форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Мета навчання: формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я загальногуманітарних, медико-організаційних, медико-правових компетенцій щодо усних та письмових презентації результатів наукових досліджень українською мовою та реєстрації прав інтелектуальної власності як складова формування інтегральної компетенції – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Контингент слухачів: Особи, які навчаються в аспірантурі з заочної форми навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
	Актуальні питання патологічної анатомії	12	360	120	20	44	56	240
01.	Питання загальної патологічної анатомії		36	12	2	4	6	24
02.	Спеціальна онкоморфологія		50	16	2	6	8	34
03.	Патологічна анатомія захворювань системи кровообігу		30	10	2	4	4	20
04.	Патологічна анатомія захворювань органів дихання		40	12	2	4	6	28
05.	Патологічна анатомія захворювань органів травлення		30	10	2	4	4	20
06.	Патологічна анатомія захворювань сечовивідної системи		30	10	2	4	4	20
07.	Патологічна анатомія гінекологічних захворювань		34	12	2	4	6	22
08.	Патологічна анатомія хвороб центральної нервової системи		20	10	2	4	4	10
09.	Патологічна анатомія хвороб лімфатичної та кровотворної системи		50	6	2	6	8	34
10.	Патологічна анатомія хвороб опорно-рухового апарату, шкіри та сполучної тканини		40	12	2	4	6	28
	Разом	12	360	120	20	44	56	240

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна, очна вечірня та заочна форма навчання) за спеціальністю «Патологічна анатомія»

№№ з/п	Розділ	Професійні компетенції
1	Питання загальної патологічної анатомії	<p>Знати: зміст розділу, теоретичні, методичні питання загальної патологічної анатомії</p> <p>вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності; - застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань</p> <p>володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу</p>
1.1	Вчення про хворобу та патологічні процеси	
1.2	Морфологічні проявлення порушень крово- та лімфообігу	
1.3	Дистрофії та некроз	
1.4	Запалення та імунітет	
1.5	Основи імуноморфології та імунопатології	
1.6	Морфологія регенерації та процесів адаптації	
1.7	Загальна онкоморфологія	
2	Спеціальна онкоморфологія	<p>Знати: зміст розділу, теоретичні, методичні питання спеціальна онкоморфології</p> <p>вміти:</p>
2.1	Міжнародна класифікація новоутворень	
2.2	Поняття про передпухлинні процеси. Метаплазія. Дисплазія	

2.3	Ранній рак	<p>- застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;</p> <p>- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань</p> <p>володіти:</p> <p>- систематизацією отриманої інформації</p> <p>- логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз</p> <p>- засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів</p> <p>- навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу</p>	
2.4	Новоутворення м'яких тканин		
2.5	Новоутворення кровотворної та лімфатичної систем		
2.6	Новоутворення органів дихання		
2.7	Новоутворення органів травлення		
2.8	Новоутворення органів сечовивідної системи		
2.9	Новоутворення чоловічих статевих органів		
2.10	Новоутворення жіночих статевих органів		
2.11	Новоутворення молочних залоз		
2.12	Новоутворення ендокринних залоз та АПУД-системи		
2.13	Новоутворення шкіри		
2.14	Новоутворення нервової системи		
2.15	Новоутворення кісткової та хрящової системи		
3	Патологічна анатомія захворювань системи кровообігу		<p>Знати:</p> <p>зміст розділу, теоретичні, методичні питання хвороб системи кровообігу</p>
3.1	Гіпертонічна хвороба та гіпертензивні синдроми		<p>вміти:</p> <p>- застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;</p> <p>- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань</p> <p>володіти:</p> <p>- систематизацією отриманої</p>
3.2	Ішемічна хвороба серця		
3.3	Церебро-васкулярні хвороби		
3.4	Ревматичні хвороби серця		
3.5	Вроджені вади серця		
3.6	Бактеріальні ендокардити та кардіоміопатії		
3.7	Хвороби судин		

		<p>інформації</p> <ul style="list-style-type: none"> - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
4	Патологічна анатомія захворювань органів дихання	<p>Знати:</p> <p>зміст розділу, теоретичні, методичні питання захворювань органів дихання</p> <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності; - застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань <p>володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного
04.01	Гострі вірусні пневмонії	
04.02	Гострі бактеріальні та мікоплазмені пневмонії	
04.03	Пневмонії змішаної етіології	
04.04	Хронічні обструктивні хвороби легень	
04.05	Алергічні захворювання легень	
04.06	Професійні захворювання легень	
04.07	Новоутворення легень	
04.08	Пневмоконіози	

		розділу
5	Патологічна анатомія захворювань органів травлення	Знати: зміст розділу, теоретичні, методичні питання хвороб органів травлення
05.01	Хвороби зубощелепної системи та ротової порожнини	
05.02	Хвороби стравоходу, шлунку, кишківника	вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;
05.03	Ентеропатії-хвороба Крона, Уіпля	- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань
05.04	Апендицит. Хвороби очеревини та черевної порожнини	володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
05.05	Хвороби печінки, жовчного міхура та підшлункової залози	
6	Патологічна анатомія захворювань сечовидільної системи	Знати: зміст розділу, теоретичні, методичні питання хвороб сечовидільної системи
06.01	Гломерулопатії	
06.02	Тубуло-інтерстиційні ураження нирок	вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;
06.03	Гостра та хронічна ниркова недостатність	- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі
06.04	Нефросклероз. Нефролітіаз	
06.05	Хвороби простати, чоловічих статевих органів	
06.06	Новоутворення сечовидільної системи	

		<p>комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань</p> <p>володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
7	Патологічна анатомія гінекологічних захворювань	<p>Знати:</p> <p>зміст розділу, теоретичні, методичні питання гінекологічних захворювань</p> <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності; - застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань <p>володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій
7.01	Гістофізіологія та гістопатологія оваріально-менструального циклу	
7.02	Патологія ендометрія	
7.03	Патологія шийки матки	
7.04	Патологія маткових труб	
7.05	Патологія яєчників	
7.06	Патологія піхви та зовнішніх статевих органів	
7.07	Пухлини статевих органів жінки	

		при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
8	Патологічна анатомія хвороб центральної нервової системи	Знати: зміст розділу, теоретичні, методичні питання хвороб центральної нервової системи
8.01	Анатомо-фізіологічні особливості ЦНС	
8.02	Особливості морфологічного дослідження ЦНС, техніка елективного пофарбування	вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;
8.03	Запальні хвороби ЦНС- менінгіти, енцефаліти, абсцеси	- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань
8.04	Зміни у ЦНС при соматичних захворюваннях	володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
9	Патологічна анатомія захворювань лімфатичної та кровотворної системи	Знати: зміст розділу, теоретичні, методичні питання хвороб лімфатичної та кровотворної систем
9.01	Морфофункціональна характеристика кровотворної та лімфатичної систем	

9.02	Анемії та гіпопластичні стани кровотворення	<p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності; - застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань <p>володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
9.03	Геморагічні пурпури та порушення гемостазу. Синдром внутрішньосудинного згортання (ДВЗ-синдром)	
9.04	Морфологія запальних та імунореактивних змін у органах імуногенезу	
9.05	Функціональна морфологія та патологія тімусу	
9.06	Пухлини кровотворної та лімфатичної систем	
10	Патологічна анатомія хвороб опорно-рухового апарату, сполучної тканини та шкіри	
10.01	Функціональна морфологія кісткової тканини	<p>Знати:</p> <p>зміст розділу, теоретичні, методичні питання хвороб опорно-рухового апарату, сполучної тканини та шкіри</p> <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності; - застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та
10.02	Переломи кісток	
10.03	Остеомієліти	
10.04	Остеомаліяції, рахіт, хвороба Фанконі	
10.05	Диспластичні хвороби кісток	
10.06	Пухлини кісток та хрящової тканини	
10.07	Хвороби суглобів, сухожиль та фасцій	
10.08	Хвороби м'язів	
10.09	Функціональна морфологія шкіри	
10.10	Запальні ураження шкіри	
10.11	Ураження шкіри при дифузних захворюваннях сполучної тканини	

10.12	Пухлини шкіри та її додатків	наукових завдань володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
-------	------------------------------	---

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Форми та види організації самостійної роботи

I. Для формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів науково ступеня доктора філософії (PhD) судово-медичних компетентностей, а також отримання ними нових актуальних теоретичних знань, необхідних для професійної наукової діяльності аспірантів створені методи розробки лекцій.

II. Для формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD) компетентностей з судової медицини, а також вдосконалення практичних навичок і умінь, необхідних для професійної наукової діяльності аспірантів створені методичні розробки практичних і семінарських занять.

III. Позааудиторна самостійна робота - виконання аспірантами самостійних проектів (рефератів, оглядів літературних джерел, мультимедійних та інших презентацій тощо).

IV. Окреслена навчальним планом і робочою програмою підготовка до лекцій, семінарів, практичних робіт.

V. Дослідницька самостійна робота, яка орієнтована на проведення наукових досліджень (експериментування, теоретичні дослідження та ін.).

VI. Участь у роботі наукових конференцій, підготовка наукових тез, статей, доповідей.

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Для виявлення рівня компетентностей аспірантів, після кожного розділу програми проводиться проміжний контроль знань за рахунок годин, передбачених на семінарських заняттях.

Для контролю самостійної роботи аспірантів та з урахуванням вимог щодо наукової складової підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії навчальною програмою і планом передбачається виконання аспірантами самостійних проектів (рефератів, оглядів джерел, мультимедійних та інших презентацій тощо) з подальшим контролем їх виконання. Для визначення рівня засвоєння програми циклу передбачено підсумковий залік (2 години).

Перевірка теоретичних знань проводиться письмово та у вигляді співбесіди у відповідності до розробленої кафедрою програми шляхом надання відповідей на питання та вирішення ситуаційних завдань.

Обв'язковою складовою адаптивного контролю знань є обґрунтування створених підсумків (на основі матеріалів кримінальних проваджень по конкретних справах) та обговорення отриманих результатів сумісно з НПП. У разі виявлення істотних недоліків, акцентується увага на самостійній

роботі слухачів з методичними матеріалами, рекомендованими літературними джерелами, інтернет-ресурсом. Окрім цього, рівень знань перевіряється шляхом комп'ютерного тестового контролю з відповідної теми, що дає можливість використати його і в якості самоконтролю.

Характеристика оціночних ресурсів для поточного та проміжного контролю компетентностей передбачає 4 рівні: низький, середній, достатній і високий.

Технологія проведення заліку включає в себе визначення рівня теоретичних знань шляхом співбесіди, ступінь оволодіння практичними навичками зі спеціальності «Патологічна анатомія» та набуття універсальних навиків дослідника науковця.

Оціночні ресурси для поточного та підсумкового контролю засвоєння знань проводяться у формі усного, письмового та комп'ютерного контролю знань та під час виступів на семінарських, практичних заняттях і при виконанні самостійної роботи.

Оціночні ресурси для проміжної атестації за підсумками засвоєння дисципліни (в 12 бальної системи) передбачають вхідний, поточний і підсумковий контроль за спеціальністю «Патологічна анатомія» за 12-бальною системою.

ПЛАНОВІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Перелік компетентностей здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (перелік знань, умінь, навичок)

Випускник, що освоїв програму аспірантури за напрямком підготовки 14.03.02 «Патологічна анатомія» повинен знати такі *професійні* компетенції:

- фундаментальні основи, сучасних досліджень проблем і тенденцій медицини у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу;
- відокремлення структурних елементів, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності «Медицина» 14.03.02 – Патологічна анатомія;
- виділення та фіксування макро- та мікроскопічні змін в біопсійному, операційному та аутопсійному матеріалі, використовуючи дані анамнезу хворого та клініко лабораторних показників, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення поставити найбільш патологоанатомічний діагноз;
- встановлення заключного патологоанатомічного діагнозу, враховуючи анамнестичні дані, показники лабораторного та інструментального обстеження хворого, макро- та мікроскопічних змін, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, здійснювати диференціальну діагностику захворювань для тематичних напрямків з «Медицини» 14.03.02 – Патологічна анатомія;
- дані про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи сучасні морфологічні методи, здійснювати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів щодо: первинної профілактики захворювань; пропаганди здорового способу життя;
- сучасні морфологічні методи наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, розрізнення первинних і вторинних джерел, використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;
- медичні та юридичні аспекти констатації смерті людини, встановлення її причини на підставі клінічних та лабораторно-інструментальних маніпуляцій;
- організаційно-методичні вимоги до проведення лабораторних досліджень та принципи інтерпретації отриманих результатів;
- порядок проведення патологоанатомічного розтину трупа;
- порядок проведення гістологічних, гістохімічних, імуногістохімічних та інших методів фарбування гістологічних препаратів.

Повинен володіти такими загально-професійними компетенціями:

- проводити патологоанатомічний розтин померлого;
- проводити патологоанатомічний розтин від особливо небезпечних інфекцій;
- проводити патологоанатомічний розтин плодів з масою від 500г.
- проводити патологоанатомічний розтин мертвороджених та померлих новонароджених з масою тіла від 1000г.;
- проводити морфологічне долідження посліду;
- користуватись спецодягом в залежності від типу розтину;
- вміти досліджувати придаткові порожнини черепа, спинномозковий канал;
- вміти володіти секційним розділом роботи з дотриманням техніки безпеки;
- проводити морфометричне дослідження при макроскопічному дослідженні;
- проводити розтин трупів після хірургічних втручань, інтенсивної терапії та реанімації;
- проводити розтин трупів померлих від акушерської патології;
- брати секційний матеріал для бактеріологічного, вірусологічного дослідження;
- брати секційний матеріал для біохімічного та генетичного досліджень;
- вміти готувати та користуватись фіксуєчими розчинами в залежності від мети майбутнього гістологічного дослідження;
- вміти описувати макроскопічну картину змінених органів при секційному дослідженні;
- проводити проби на повітряну емболію, діагностувати пневмоторакс та пневмоперикард;
- формулювати патологоанатомічний діагноз та епікриз;
- заповнювати протокол патологоанатомічного розтину;
- заповнювати свідоцтво про перинатальну смерть;
- брати секційний матеріал для гістологічного дослідження;
- вміти користуватись міжнародною класифікацією хвороб X перегляду;
- описувати патгістологічні препарати;
- проводити субопераційну діагностику термінових біопсій;
- володіти методами гістологічної техніки обробки матеріалу, готувати робочі розчини гістологічних барвників;
- проводити елективне фарбування мікробів, слизу, жирових сполучень у гістологічних препаратах;
- проводити фотографування макро- та мікропрепаратів;
- проводити клініко-патологоанатомічні конференції.

Повинен вміти застосовувати:

- отримані теоретичні знання в практичній діяльності;

- науково-обґрунтовані методи (методики), у тому числі комп'ютерні технології в процесі диференціальної діагностики гістологічних препаратів з подальшою постановкою діагнозу.

Планові результати навчання з дисципліни, співвіднесені з компетентностями

Випускник, що освоїв програму аспірантури за напрямком підготовки
14.02.03 «Патологічна анатомія»

повинен знати:

1. Організацію патологоанатомічної служби в Україні.
2. Правові питання діяльності лікаря-патологоанатома
3. Теоретичні основи загальної патології
4. Теоретичні основи патогістологічної техніки
5. Основні питання приватної патологічної анатомії (етіологію, патогенез, патологічну анатомію захворювань людини)
6. Основні питання ятрогенної патології
7. Теоретичні основи екологічної патології

повинен вміти:

1. Оформляти патологоанатомічну документацію.
2. Формулювати патологоанатомічний діагноз та епікриз.
3. Проводити макроскопічне дослідження патологоанатомічного матеріалу.
4. Проводити субопераційну діагностику термінових біопсій.
5. Описувати гістологічні препарати
6. Брати секційний матеріал, а при необхідності- матеріал з посліду для гістологічного дослідження.
7. Проводити елективне фарбування мікробів, слизу, жирових сполучень у гістологічних препаратах.
8. Проводити морфометричні та статистичні дослідження
9. Проводити фотографування макро- та мікропрепаратів
10. Проводити клініко-патологоанатомічні конференції.
11. Користуватись спеціальною медичною літературою.

повинен володіти наступними патологоанатомічними маніпуляціями:

1. Проводити секції трупів померлих різних вікових категорій
2. Проводити діагностичні проби (жирова, повітряна емболія, діагностика пневмотораксу)
3. Правильно вирізати секційний та операційний патологоанатомічний матеріал
4. Проводити морфометричне дослідження макроскопічного матеріалу
5. Брати секційний матеріал для бактеріологічних, вірусологічних та біохімічних досліджень

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ОБОВ'ЯЗКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Автандилов Г.Г. Основы патологоанатомической практики. Руководство.-М.: Медицина, 1994.-510 с.
2. "Адо А.Д. Патологическая физиология.-М.: "Триада-Х", 2000.-573 с.
- 3 "Алмазов В.А. и соавт. Клиническая патофизиология.-М.: ВУНМЦ, 1997.-463 с.
- 4 "Аруин Л.И., Капуллер Л.Л., Исаков В.А. Морфологическая диагностика болезней желудка и кишечника.-М: "Триада-Х", 1998.-483 с.
- 5 "Афанасьев Ю.И. Гистология.-М.: Медицина, 1999.-743 с.
6. Богданова Т.И., Козырицкий В.Г., Тронько Н.Д. Патология щитовидной железы у детей. Атлас.-Киев "Чернобыльинтерформ", 2000.-158с.
- 7 "Благодаров В.М. та співавт. Патологічна анатомія. Загальнопатологічні процеси. -Київ, "Генеза", 1997.-509 с.
- 8 "Бобрик И.И., Минаков В.И. Атлас анатомии новорожденного.-Киев, "Здоров'я", -1990.-168 с.
- 9 "Бомаш Н.Ю. Морфологическая диагностика заболеваний щитовидной железы. М.: Медицина, 1981,-176 с.
- 10 "Быков В.Л. Частная гистология человека.-М., СОТИС, 1997.-301 с.
- 11 "Виноградова Т.П. Опухоли суставов, сухожилий, фасций, апоневрозов. М.: Медицина, 1976.-144 с.
- 12 "Внезапная смерть: Материалы I-го сов.-амер. симпозиума, 3-7 октября 1977 г. Ялта /СССР/ /Под ред. А.М. Вихерта /СССР/, Д.Лауна /США/. М.: Медицина, 1980.-382 с.
- 13 "Воспаление. Руководство для врачей. (под ред.В.В.Серова, В.С.Паукова).-М., Медицина, 1995.-639 с.
- 14 "Воронцов И.М. и соавт. Синдром внезапной смерти у детей.-Санкт-Петербург, Специальная литература.-1997.-217 с.
- 15 "Вылков И.Н. Патология лимфатических узлов. София: Медицина и Физкультура, 1980. 244-с.
- 16 "Ганина К.П. и соавт. Диагностика предопухолевых и опухолевых процессов шейки матки.-Киев, "Наукова думка", 1984.-272 с.
- 17 "Гистологическая классификация опухолей. Женева: ВОЗ.1967-1982.NN 1-25.
- 18 "Гистология. Введение в патологию (под ред.Э.Г.Улумбекова, Ю.Л.Челышева).-ГЭОТАР.-М., Медицина, 1998.-947 с.
- 19 "Глузман Д.Ф. и соавт. Лабораторная диагностика онкогематологических заболеваний.-Киев, "Морион", 1998.-334 с.
20. Глузман Д.Ф. и соавт. Диагностика лейкозов. Атлас и практическое руководство.-Киев, "МОРИОН", 2000.223 с

21. Глузман Д.Ф. и соавт. Диагностическая иммуноцитохимия опухолей. Киев "МОРИОН", 2003-156с.
22. Глузман Д.Ф. и соавт. Лабораторная диагностика онкогематологических заболеваний.- Киев, "МОРИОН", 1998.-334 с
23. Глузман Д.Ф. и соавт. Иммуноцитохимическая диагностика опухолей кроветворной и лимфоидной ткани у детей. Киев. "ДИА", 2005 –216с
24. Григорова Т.М. Трофобластическая болезнь. М.: Медицина, 1985.-160 с.
25. Дамианов И. (перевод с английского). Секреты патологии. – Москва, Медицинское информационное агенство. 2006 –812с
26. Диагностические и терапевтические стандарты в педиатрической онкологии.(под.ред.Г. Генце и У. Кройтциг).-Львів, Медицина світу (пер.з німецької).2000.-125 с.
27. Детская онкология –руководство для врачей. Под ред.М.Б.Белогуровой.Санкт-Петербург СпецЛит. 2002.-351.
28. Дэвис П.А., Готефорс Л.А. Бактериальные инфекции плода и новорожденного.-М., Медицина (пер. с англ.), 1987.-200 с.
29. Есипова И.К. Патологическая анатомия легких. М.: Медицина, 1976.- 182с.
30. Зайчик А.М. Основы общей патологии.-Санкт-Петербург, ЭЛБИ-СПБ, Специальная литература, 1999.-618 с
31. Зайчик А.М., Чурилов А.П.Патофизиология.Том 3.Механизмы развития болезней и синдромов. Санкт-Петербург, ЭЛБИ-СПБ, 2002.-507с.
32. Зайчик А.М., Чурилов А.П. Основы патохимии.-Санкт-Петербург, ЭЛБИ-СПБ, 2000.-690С
33. Зербино Д.Д., Лукасевич Л.Л. Диссеминированное внутрисосудистое свертывание крови.-М., "Медицина", 1989,-253 с
34. Зербино Д.Д. Васкулиты и ангиопатии. Киев: Здоров'я, 1977.-104 с
35. Ивановская Т.Е. и соавт. Патология тимуса у детей. Сотис, Санкт-Петербург, 1996.-271 с
36. Зербіно Д.Д., Багрій М.М., Боднар Я.Я., Діброва В.А. Атлас. Патоморфолгія. Гістологія. Вінниця. НОВА КНИГА. –2016. – 800с.
37. Игнатов М.С., Вельтищев Ю.Е. Детская нефрология.-Л., Медицина, 1989.-454 с.
38. Иммунологические аспекты легочной патологии /Под ред.М.М. Авербах. М.: Медицина, 1976. 432 с
39. Инкреторные гранулоцитомы /апудомы/. Вопросы гистологии, гистогенеза, морфологической диагностики /под ред. Д.И. Головина, О.К. Хмельницкого./Л.: Медицина, 1983,-152 с.
40. Калитиевский П.В. Макроскопическая дифференциальная диагностика патологических процессов. М.: Медицина, 1987.-400 с
41. Козлова С.И., Семанова Н.Е., Демикова Н.С., Блинникова О.Е. Наследственные синдромы.-Медицина, 1987.-318 с
42. Комарова Д.В., Цинзерлинг В.А.Морфологическая диагностика инфекционных поражений печени.Спб.,Сотис, 1999.-245 с.

- 43 Колтовер А.Н. и соавт. Патологическая анатомия нарушений мозгового кровообращения. М.: Медицина, 1975.-254 с
- 44 Лобзин Ю.В., Руководство по инфекционным болезням. , Санкт-Петербург, Фолиант., 2000, - 936с
- 45 Логинов А.С., Аруин Л.И. Клиническая морфология печени. М.: Медицина, 1980.- 204 с
- 46 Мазур Н.А. Внезапная смерть больных ишемической болезнью сердца. М.: Медицина, 1985.-192 с
- 47 Микроскопическая техника. Руководство для врачей и лаборантов.(под ред.Д.С.Саркисова и Ю.Л.Перова).-М.: Медицина, 1996.-540 с
- 48 Міжнародна статистична класифікація хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я.-ВОЗ, Женева,1998.-ТТ.1,2,3
- 49 Многотомное руководство по патологической анатомии. М.: Медгиз, 1962-1964. ТТ. I-IX.
- 50 Мордовцева В.Н., Цветкова Г.М.Патология кожи: Руководство. М.: Медицина, 1993.-ТТ.1,2
- 51 Общая патология человека: Руководство /под ред. А.И. Струкова, В.В. Серова, Д.С. Саркисова./ М.: Медицина, 1990.-Т.1,2.
- 52 Пальцев М.А. и соавт. Клинико-морфологическая диагностика и принципы лечения кожных болезней. – Москва. Медицина, 2006-511с.
- 53 Пальцев М.А., Кактурский Л.В., Зайратьянц О.В. Патологическая анатомия. Национальное руководство. Москва. Издательская группа «ГЕОТАР – Медиа». – 2011. – 1260 с.
- 54 Патологоанатомическая диагностика опухолей человека: Руководство (под ред.Н.А.Краевского,А.В.Смоляникова), М.: Медицина, 1993. ТТ.1-2.
- 55 Патологическая анатомия болезней плода и ребенка: Руководство в 2-х тт. /под ред. Т.Е. Ивановской и Л.В. Леоновой/. М.: Медицина, 1989. Т.1-2.Изд-е 2-е, дополненное
- Патоморфологія. За редак. Марковського В.Д., Туманського В.О. Національний підручник. – Київ. – ВСВ «Медицина» – 2015. – 936с.
- 56 Пневмонии у детей (под ред.С.Ю.Каганова и Ю.Е.Вельтищева) М.,Медицина,1995.-304 с
- 57 Подымова С.Д. Болезни печени.-М.,Медицина,1993.-543 с.
- 58 Потемкин В.В. Эндокринология.-М,Медицина,1986.-422 с
- 59 Про розвиток та удосканалення патологоантомічної служби в Україні. Наказ N 81 від 12.05.92 р.
- 60 Путов Н.В.(ред.) Диссеминированные процессы в легких.- М.,Медицина, 1984.-221 с.
- 61 Ревматические болезни. Под ред.В.А.Насоновой и Н.В.Бунчука.- М.,Медицина, 1997.-519 с
- 62 Резник Б.Я.,Зубаренко А.В. Практическая гематология детского возраста. Киев,"Здоров'я",1989.-397 с
- 63 Роздільській Б.і.та співавт. Основи клініко-морфологічної невропатології.-Київ,"Здоров'я", 1992.-236 с

- 64 Руководство по гематологии: в 2-х тт./под ред. А.И. Воробьева, 2-е изд. перераб. и дополн. М.: Медицина, 1985. Т. I-II
- 65 Руководство по детской онкологии. Под ред Л.А.Дурнова. Москва 2003."МИКЛОШ2"-503
- 66 Руководство по иммуногистохимической диагностике опухолей человека. Под. Ред.Петрова С.В.,Райхлина Н.Т. Казань 2000-288с.
- 67 Руководство по кардиологии: В 4 тт. /Под ред. Е.И. Чазова/ М.: Медицина, 1982. Т. I-IV
- 68 Руководство по эндокринологии /под ред. Б.В. Алешина, С.Г. Генеса, В.Г. Вогралика. М.: Медицина, 1973.-512 с.
- 69 Саенко В.Ф,Десятерик В.И.,Перцева Т.А.,Шаповалюк В.В. Сепсис и полиорганная недостаточность.Кривой рог "Минерал" 2005.-466с.
- 70 Самсонов В.А. Опухоли мочевого пузыря. /Патологическая анатомия и гистологическая диагностика/. М.: Медицина, 1978.-166 с.
- 71 Самсонов В.А. Патоморфология опухолей почек и верхних мочевыводящих путей. М.: Медицина, 1985.-224 с
- 72 Самсонов В.А. Опухоли и опухолеподобные образования желудка. М.: Медицина, 1989.-240 с
- 73 Саркисов Д.С., М.А.Пальцев, Н.К.Хитров.Общая патология человека: Руководство .-М., Медицина, 1997. -607 с
- 74 Сепсис. Сборник статей и рефератов.-Киев,"НОРА-ПРИНТ",1997.-102 с
- 75 Серов В.В., Шехтер А.Б. Соединительная ткань. М.: Медицина, 1981.-312с.
- 76 Серов В.В., Лапиш К. Морфологическая диагностика заболеваний печени. М.: Медицина, 1986.-336 с
- 77 Сметник В.П., Тумилович Л.Г. Неоперативная гинекология.- МИА,М., 2003.-560 с.
- 78 Смольяников А.В., Наддачина Т.А. Патологическая анатомия коронарной недостаточности. М.: Медицина, 1963.-248 с
- 79 Сорокина М.Н.,Скрипченко Н.В. Вирусные энцефалиты у детей. Москва „Медицина”2004.-415.
- 80 Струков А.И., Бегларян А.Г. Патологическая анатомия коллагеновых болезней. М.: Медицина, 1963. 342 с.
- 81 Струков А.И., Серов В.В. Патологическая анатомия. М.: Медицина, 1993.-680 с.
- 82 Струков А.И., Кауфман О.Я. Гранулематозное воспаление и гранулематозные болезни. Медицина,1989.-179.
- 83 Струков А.И., Соловьева И.П. Морфология туберкулеза в современных условиях. М.: Медицина, 1981. 120 с.
- 84 Струков А.И., Бегларян А.Г. Патологическая анатомия коллагеновых болезней. М.: Медгиз, 1963.-272 с.
- 85 Теппермен Дж. и Теппермен Х.Физиология обмена веществ и эндокринной системы.-М.,Мир, 1989- 648 с

- 86 Топографо-анатомические особенности новорожденного (под ред.Е.М.Марголина), Медицина, 1977.-279 с.
- 87 Топчиева О.И. Гистологическая диагностика по соскобам эндометрия. М.: Медицина, 1978.-244 с.
- 88 Тератология человека. Рук-во для врачей (под ред.Г.И.Лазюка)- М., Медицина, 1991.-479 с.
- 89 Федорова М.В., Калашникова Е.П. Плацента и ее роль при беременности.-М., Медицина, 1986.-252 с
- 90 Ферсмольд Х. Основні положення неонатології -Київ, Видавництво МО "Жіноча громада" 1999.-186 с.
- 91 Хмельницкий О.К., Хмельницкая Н.М. Патоморфология микозов человека. Санкт-Петербург. Изд. дом СПбМАПО, 2005.-438 с.
- 92 Хмельницкий О.К. и соавт. Общая патология костно-суставного аппарата. Новосибирск: АМН СССР, 1983.-186 с.
- 93 Хмельницкий О.К. Патоморфологическая диагностика гинекологических заболеваний.- Санкт-Петербург, СОТИС, 1994.-479 с.
94. Цинзерлинг А.В., Цинзерлинг В.А. Современные инфекции. Патологическая анатомия и вопросы патогенеза. Санкт-Петербург, СОТИС, 2002.-359 с.
95. Цинзерлинг В.А., Мельникова В.Ф. Перинатальные инфекции. Вопросы патогенеза, морфологической диагностики и клинико-морфологические сопоставления. Санкт-Петербург, "Элби СПб", 2002.-350с
96. Чучалин А.Г., Синопальников А.И., Страчунский Л.С. Пневмония. Москва., МИА. 2006. – 462с.
- 97 Шабалов Н.П. Неонатология.- Санкт-Петербург, "Специальная литература", 1997,-ТТ-1-2
- 98 Шмидт Р. Физиология человека (перевод с английского).-1999 М., "Мир", ТТ.1-3.
- 99 Шулутко Б.И. Вторичные нефропатии.-Л., Медицина, 1987.-195 с
- 96 Шулутко Б.И. Патология почек. Клинико-морфологическое исследование.-Л., Медицина, 1983.-296 с.
100. Щепотін І.Б. Онкологія. Київ. Книга плюс. – 2006. – 496 с.
- 101 Ярилин А.А. Основы иммунологии.-М., Медицина, 1999.-607 с.
- 102 Яковцова И.И., Садчиков В.Д., Котык Е.А и соавт., Патологическая анатомия. Учебник. Том 1. – Харьков. – 2015. – 300с.

II. НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

1. Міжнародна статистична класифікація хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я.-ВОЗ, Женева, 1988.-ТТ.1,2,3.
2. НАКАЗ МОЗ України № 81 від 12.05.1992 «Про розвиток та удосконалення патологоанатомічної служби України. Київ. – 1992. – 42с.
3. НАКАЗ МОЗ України від 29 травня 2013 р. № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх

заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності”, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 17 червня 2013 р. за № 993/23525.

4. НАКАЗ МОЗ України від 08 червня 2015 р. № 325 “Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами”, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07 серпня 2015 р. за № 959/27404.
5. НАКАЗ МОЗ України від 10 січня 2006 року № 1 “Про затвердження форм первинної облікової документації з інфекційної, дерматовенерологічної, онкологічної захворюваності та інструкцій щодо їх заповнення”.
6. НАКАЗ МОЗ від 14 лютого 2012 року № 110 “Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування”, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 661/20974.
7. НАКАЗ МОЗ від 21 січня 2016 року № 29 “Про внесення змін до первинних облікових форм та інструкцій щодо їх заповнення”, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 лютого 2016 р. за № 230/28360.
8. Організація роботи закладів і підрозділів патологоанатомічної служби України. Методичні рекомендації. За редакцією Діброва В.А., Гичка С.Г., та ін.. Київ – 2017. – 47 с.

III. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Color Atlas of Anatomical Pathology / R.A. Cooke, B. Stewart – Churchill Livingstone, 2003 (3rd Ed).
2. Dabbs D.J. Diagnostic immunohistochemistry. – Churchill Livingstone, 2006. – 828p.
3. Differential Diagnosis in Patology Urologic Disorders Jonatan I. Epstein, M.D.1992. 192.
4. General and Systematic Pathology / J.C.E. Underwood – Churchill Livingstone, 2004 (4th Ed).
5. Pathology and Genetics of Tumors of Endocrine Organs. Ed. by R.A. DeLellis, R.V. Lloyd, Ph.U. Heitz, Ch. Eng. – IARCPress. – Lyon, 2004. – 320 p.
6. Robbins and Cotran Pathological Basis of Disease / edited by V.Kumar, A.K.Abbas, N.Fausto. – 2004.- 7-th ed.- Ch.20. - P.955-1022.
7. Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease - V.Kumar, A.K.Abbas, J. Aster - 9-th ed, Elsevier.-2015, Ch 20.- P.897-957, Ch21.- P.958-990.

8. The 2015 World Health Organization Classification of Lung Tumours. - Journal of Thoracic Oncology. Vol. 10, Num. 9, September 2015. - 1243-1257 P.
9. The Updated Who Classification of Hematological Malignancies. The 2016 revision of the World Health Organization Classification of lymphoid neoplasms - Journal Blood, - 19 May Vol. 127, Num. 20 - 2016 - 2375 - 2390 P.
10. The Updated Who Classification of Hematological Malignancies. The 2016 revision of the World Health Organization Classification of myeloid neoplasms and acute leukemia - Journal Blood, - 19 May Vol. 127, Num. 20 - 2016 - 2391 - 2405 P.
11. World Health Organization Classification of Tumours. World Health Organization Classification of Tumors of the Central Nervous System. David N. Louis, Niroko Ohgaki. Otmar D. Wiestler, Webster K. Cavenee. - Lyon. International Agency for Research on Cancer - 2016. - 408 P.
12. World Health Organization Classification of Tumours of the Urinary System and Male Genital Organs - Part A: Renal, Penile, and Testicular Tumours. - Journal of European Urology 70 (2016) 93-105. - 2016. - 93-105 P.
13. World Health Organization Classification of Tumours of the Urinary System and Male Genital Organs - Part B: Prostate and Tumours. - Journal of European Urology 70 (2016) 106-119. - 2016. - 106 - 119 P.
14. William K. Oh and John Logue / Prostate Cancer / Dana-Farber Cancer Institute Handbooks - 2007 P. 144.
15. Гичка С.Г., Діброва В.А., Багрій М.М., Кузик П.В., Бурлаченко В.П., Захарцева Л.М., Шатрова К.М., Заріцька В.І., Максименко В.Г., Асоціація патологів України. «Загальні правила проведення патологоанатомічних розтинів померлих і прижиттєвих патоморфологічних досліджень операційного і біопсійного матеріалів». Методичні рекомендації. Київ.- 2017.- с.56.
16. Дядик О.О., Иванова М., Смит Э., Санторелли Л., Стелла М., Галли М., Кинелло К., Маньи Ф. Протеомика и масс-спектрометрия с матрично-активированной лазерной десорбцией/ионизацией как современный диагностический инструмент при заболеваниях почек. Почки Том 6 №1 2017 с.40-46.
17. Дядик О.О., Синяченко О.В., Егудина Е.Д., Бевзенко Т.Б., Ермолаева М.В., Яковленко В.В. Изменения эндотелия сосудов почек и показатели эндотелиальной васкулярной дисфункции при системных аутоимунных ревматических болезнях. Почки, Том 6, №1, 2017, с.63-69.
18. Губергриц Н.Б., Дядык О.О., Клочков А.Е., Беляева М.Д., Гинкота Е.А., Чирков Ю.Э. Клиническое наблюдение Ig4-ассоциированной болезни. Сучасна гастроентерологія, 2017, №5 (97), С.93-102.

19. Моргун В.В., Черненко О.Г., Маловичко И.А., Руденко С.А., Малышева Т.А., Сильченко В.П., Вербва Л.Н. Медулобластомы мозжечка у детей: клиничко-морфологические сопоставления. Патология. 2017 (39). С.31-37.
20. Дорофеев А.Е., Василенко І.В., Снісаревський П.П., Кір'ян О.А., Дорофеева А.А., Дядик О.О., Деркач І.А. Морфологічні аспекти діагностики неспецифічного виразкового коліту: сучасний погляд на проблему. Сучасна гастроентерологія. №4(96), 2017, С.23-30.
21. Дядик О.О., Синяченко О.В., Егудина Е.Д., Чернышова О.Е., Герасименко В.В., Ермолаева М.В., Суярко В.И. Геморрагический васкулит Шенляйна- Геноха, начавшийся в детском и взрослом возрасте. Український ревматологічний журнал. №1(67), 2017, С.44-51.
22. Дядик О.О., Синяченко О.В., Егудина Е.Д., Микукстс В.Я., Ермолаева М.В., Кетинг Е.В. Ангиопатия при системной склеродермии. Український ревматологічний журнал. №1(67), 2017, С.5-12.
23. Дядик О.О., Зябліцев С.В., Стародубська О.О. Вплив карбацетама на процеси нейродеструкції в гіпокампі при експериментальній черепно-мозковій травмі. Морфологія. 2017, Том 11, №2, С.12-18.
24. Дядик О.О., Ziablitsew S.V., Starodubaska O.O. Influence of carbacetam on neurologic destruction processes under the experimental traumatic brain injury. Journal of Education, Health and Sport. Vol 7, No2, 2017, С.601-611.
25. Лисак А.В., Дядик О.О. Можливості одномоментної позитрон-емісійної та комп'ютерної томографії в визначенні рівня диференціювання плоско клітинних карцином орофарингеальної ділянки на доопераційному етапі. Звіт наукових праць співробітників НМАПО. Випуск 28 (2017р.), С.288-292.
26. Дядик О.О., Бекетова Ю.І., Мінцер О.П., Суханова О.О. Сучасні патоморфологічні собливості та перспективні напрямки діагностики неалкогольного стеатогепатиту «Art of Medicine» Науково-практичний журнал №3(7) липень-вересень, 2018,с.39-44.
27. Дядик О.О., Снісаревський П.П., Дорофеев А.Е., Снісаревська Т.П. Роль морфологічного дослідження в діагностиці неспецифічного виразкового коліту. «Art of Medicine» Науково-практичний журнал №3(7) липень-вересень, 2018, с.127-132.
28. Саволук С.І., Геращенко Р.А., Ходос В.А., Дядик О.О., Козлова К.С. Морфологічне обґрунтування вибору оптимальних параметрів ендовенозного електрозварювання для лікування висхідного тромбофлебиту великої підшкірної вени. «Art of Medicine» Науково-практичний журнал №3(7) липень-вересень, 2018, с.49-53.
29. Фелештинський Я.П., Борн Є.Є., Дядик О.О., Григоровська А.В., Козлова К.С. Експериментальне обґрунтування використання колагенового імплантату при хірургічному лікуванні пара

- ректальних нориць. Вісник проблем біології і медицини-2018-Вип 1. Том.2(143), с.316-319.
30. Голяновський О.В., Дядик О.О., Слободян Ю.В., Козлова К.С., Стецюк К.В. Клініко-морфологічні аспекти перебігу післяопераційного періоду та формування рубця на матці при повторному кесаревому розтині. Вісник Вінницького національного медичного університету, 2018, Т. 22, №1.,с.93-98.
 31. Стецюк К.В., Голяновський О.В., Дядик О.О., Козлова К.С., Слободян Ю.В. Клініко-морфологічні передумови та профілактика ускладнень у разі передлежання плаценти. Збірник наукових праць асоціації акушерів-гінекологів України, випуск 2 (42) 2018, с.164-171.
 32. Губергриц Н.Б., Клочков А.Е., Беляева Н.В., Дядик О.О., Иванова М.Д., Гинкота Е.А., Чирков Ю.Э. Клиническое наблюдение IgG4-ассоциированной болезни. Вестник клуба панкреатологов- февраль 2018, №1 (38), с.34-41.
 33. Губергриц Н.Б., Беляева Н.В., Дядик О.О. Глубокий кистозный гастрит: обзор литературы и клиничко-морфологическое наблюдение. Сучасна гастроентерологія/ №1 (99), 2018, с.80-87.

РЕСУРСИ ДЛЯ САМОНАВЧАННЯ

1. Бібліотека кафедри судової медицини НМАПО імені П.Л. Шупика.
2. Читальний зал і предметно-тематичні каталоги бібліотеки НМАПО імені П.Л. Шупика
3. Предметно-тематичні каталоги бібліотеки Національної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського
4. Читальний зал і предметно-тематичні каталоги Національної наукової медичної бібліотеки України

Електронні ресурси

1. <https://allmedicalpdfs.com/robins-basic-pathology-pdf>
2. <https://libery.med.utah.edu/WebPath/webpath.html>
3. www.pathologyoutlines.com
4. www.pathology.com
5. <http://www.rosaicolection.net/index.php>
6. <http://emedicine.medscape.com/pathology>
7. <https://archive.org/details/ColorAtlasOfPathology>
8. Online-ресурси Національної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського
9. Online-ресурси Національної наукової медичної бібліотеки України

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

лекцій, практичних та семінарських занять нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина. Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				Аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні заняття	
	Актуальні питання патологічної анатомії	12	360	320	60	98	162	40
01	Питання загальної патологічної анатомії		36	32	6	10	16	4
02	Спеціальна онкоморфологія		50	46	6	16	24	4
03	Патологічна анатомія захворювань системи кровообігу		30	26	6	6	14	4
04	Патологічна анатомія захворювань органів дихання		40	36	6	12	18	4
05	Патологічна анатомія захворювань органів травлення		30	26	6	6	14	4
06	Патологічна анатомія захворювань сечовидільної системи		30	26	6	6	14	4
07	Патологічна анатомія гінекологічних захворювань		34	30	6	10	14	4
08	Патологічна анатомія хвороб центральної нервової системи		20	16	6	4	6	4
09	Патологічна анатомія хвороб лімфатичної та кровотворної системи		50	46	6	16	24	4
10	Патологічна анатомія хвороб опорно-рухового апарату. Шкіри та сполучної тканини		40	36	6	12	18	4
	Разом	12	360	320	60	98	162	40

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

лекцій, практичних та семінарських занять нормативної навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна вечірня форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина. Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Код розділу	Назва роділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				Аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні заняття	
	Актуальні питання патологічної анатомії	12	360	240	40	76	124	120
01	Питання загальної патологічної анатомії		36	24	4	8	12	12
02	Спеціальна онкоморфологія		50	34	4	12	18	16
03	Патологічна анатомія захворювань системи кровообігу		30	20	4	6	10	10
04	Патологічна анатомія захворювань органів дихання		40	26	4	8	14	14
05	Патологічна анатомія захворювань органів травлення		30	20	4	6	10	10
06	Патологічна анатомія захворювань сечовидільної системи		30	20	4	6	10	10
07	Патологічна анатомія гінекологічних захворювань		34	22	4	6	12	12
08	Патологічна анатомія хвороб центральної нервової системи		20	14	4	4	6	6
09	Патологічна анатомія хвороб лімфатичної та кровотворної системи		50	34	4	12	18	16
10	Патологічна анатомія хвороб опорно-рухового апарату. Шкіри та сполучної тканини		40	26	4	8	14	14
	Разом	12	360	240	40	76	124	120

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

лекцій, практичних та семінарських занять нормативної навчальної дисципліни
«Патологічна анатомія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (зочна
форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина. Тривалість: 12 кредитів
(360 год.)

Код розділу	Назва роділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				Аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні заняття	
	Актуальні питання патологічної анатомії	12	360	120	20	44	56	240
01	Питання загальної патологічної анатомії		36	12	2	4	6	24
02	Спеціальна онкоморфологія		50	16	2	6	8	34
03	Патологічна анатомія захворювань системи кровообігу		30	10	2	4	4	20
04	Патологічна анатомія захворювань органів дихання		40	12	2	4	6	28
05	Патологічна анатомія захворювань органів травлення		30	10	2	4	4	20
06	Патологічна анатомія захворювань сечовидільної системи		30	10	2	4	4	20
07	Патологічна анатомія гінекологічних захворювань		34	12	2	4	6	22
08	Патологічна анатомія хвороб центральної нервової системи		20	10	2	4	4	10
09	Патологічна анатомія хвороб лімфатичної та кровотворної системи		50	16	2	6	8	34
10	Патологічна анатомія хвороб опорно-рухового апарату. Шкіри та сполучної тканини		40	12	2	4	6	28
	Разом	12	360	120	20	44	56	240

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Невід'ємною частиною опанування навчального курсу професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією) в аспірантурі та поза аспірантурою є педагогічний практикум.

Мета – забезпечення формування та розвитку освітньо-прикладних компонентів викладацьких компетентностей.

Завданнями педагогічного практикуму є оволодіння навиками підготовки навчально-методичної документації, проведення аудиторних занять, організації позааудиторної роботи здобувачів вищої та/або післядипломної освіти, заходів безперервного професійного розвитку.

Педагогічний практикум проводять, як правило, на випусковій кафедрі, або на кафедрі, на якій працює науковий керівник здобувача вищої освіти.

Педагогічний практикум проходить під організаційно-методичним керівництвом науково-педагогічного працівника зазначеної кафедри, який є куратором відповідної навчальної дисципліни професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією), що опановує здобувач вищої освіти. Рішенням, обговореним і схваленим на засіданні кафедри, організаційно-методичне керівництво педагогічним практикумом може бути покладено на іншого науково-педагогічного працівника відповідної кафедри, в тому числі, на наукового керівника здобувача вищої освіти.

Загальний обсяг педагогічного практикуму становить 30 годин (1 кредит), що виділяються та обліковуються в межах годин самостійної роботи здобувача вищої освіти за відповідною навчальною дисципліною професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією).

Зміст заходів педагогічного практикуму та послідовність їх виконання визначається у індивідуальному плані педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, що погоджується керівником педагогічного практикуму та затверджується завідувачем кафедри, на якій проводиться педагогічний практикум.

Звіт про проходження педагогічного практикуму здобувача вищої освіти погоджується керівником педагогічного практикуму, обговорюється та схвалюється на засіданні кафедри, на якій проводився педагогічний практикум, та затверджується завідувачем даної кафедри.

Форма індивідуального плану педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, звіту про проходження педагогічного практикуму, навчально-методичних документів, що готує здобувач вищої освіти в межах виконання завдань педагогічного практикуму, визначається Альбомом форм.

Відповідальність за організацію, проведення та контроль якості педагогічного практикуму покладається на завідувача кафедри, на якій проводився педагогічний практикум, а саме: завідувача випускової кафедри або завідувача кафедри, на якій працює науковий керівник здобувача вищої освіти.